

KLIIMAMINISTEERIUM

Kuido Kartau
Saare Wind Energy OÜ
kuido@swe.ee

Teie 09.02.2024

Meie 13.03.2024 nr 7-12/24/781-3

Saare Wind Energy OÜ meretuulepargi
keskkonnamõju hindamise aruande täiendamine

Austatud härra Kartau

Saare Wind Energy OÜ (edaspidi ka *arendaja*) esitas 09.02.2024¹ Kliimaministeeriumile kui järelevalvajale heakskiitmiseks Saare Wind Energy meretuulepargi (edaspidi ka *meretuulepark*) keskkonnamõju hindamise (KMH) aruande.

Kliimaministeeriumis tutvuti Saare Wind Energy meretuulepargi KMH aruandega ning käesolevaga palume heakskiitmiseks esitatud aruannet korrigeerida ja täiendada.

Peatükis 2.2. on toodud järgnev: „Vastavalt Eesti mereala planeeringu tuuleenergeetika tingimustele peab tuuleenergeetika arendamiseks sobivale alale kavandatavate tuuleparkide vaheline minimaalne kaugus olema võimaliku tuulevarjutuse mõju leevendamiseks *ca* 8 hiljem lisanduva tuulepargi tuuliku rootori diameetrit, minimaalselt 2 km. Seega SWE tuulepargi ja tulevikus tuuleenergeetika arendusalal nr 2 kavandatavate tuuleparkide vahele peavad jääma vähemalt 2 km laiused tuulikute vabad koridorid.“. Arendaja on lisanud 4 (Tabeli 4-2 vastustes) selgitanud, et tuulikute vabad koridorid võivad rändesuuna sobivusel toimida ühtlasi lindude rändekoridorina. Palume KMH aruandes täpsustada, kas tuuleparkide vahelised koridorid ühtivad lindude rändesuunaga (kirre-edel) või mitte. Võttes aluseks hoonestusloa taotluste alade piirid, siis need suunad pigem ei ühti. Palume aruandes meedet täpsustada tagades, et tabelis 7.2-2 toodud meede oleks rakendatav.

Seoses KMH aruande peatükiga 3.3. juhime tähelepanu järgnevale. Keskkonnaamet on aruande avaliku väljapaneku raames (lisa 4, Tabel 4-2) märkinud, et „Vee kvaliteeti ei mõjuta ainult heljum ja selle levik kuid ka setetesse seotud toitained ja ohtlikud ained. Setete analüüside kohaselt setted ohtlike aineid (naftaprodukte, raskmetalle) ei sisalda, kuid ei ole teavet toitainete sisalduse kohta setetes ning ei ole käsitletud mil määral tööd setetega paiskavad vette toitaineid. Rõhutame, et see aspekt on üks osa hindamaks tegevuse mõju veekogumile.“. Arendaja vastuses on toodud, et piirkond ei ole akumulatsioonialal ning aruande peatükki 3.3. on vastavalt täiendatud. KMH aruande peatükis 3.3. ei ole seda aga selgelt välja toodud, viidatud on ainult vee toitainete sisaldusele (lk 64): „Kuivõrd setete seisund on alal hea (ptk 3.2.2.) ning merevee kvaliteedi

¹ Registreeritud Kliimaministeeriumi dokumendihaldussüsteemis 12.02.2024 nr 7-12/24/781

uuringud näitasid madalat toitainete sisaldust (otsene toitainete sissevool maismaal on minimaalne, lokaalseid reostusallikaid ei ole, mere muu kasutus vähe intensiivne), ei ole eeldada, et koos heljumiga vabaneks veesambasse olulisel määral ohtlikke aineid või toitaineid.“. Seega tuleks aruande sõnastust täiendada analoogselt arendaja vastusele.

Tabelis 3.5-5 ja joonisel 3.5-12 on esitatud tõmmukajaka keskmine toitumiskaugus ($71,9 \pm 10,2$ km), mis võib tähendada, et liik on sage meretuulepargiks planeeritud ala külastaja (ala on tabelis 3.5-5 hinnatud liigile kõrge tähtsusega alaks). Siiski on tuginedes Langston (2010) uuringule jõutud seisukohale, et barjääriefekt ja selle olulisus on liigile madal. Tõmmukajakas on mitme piirkonda jääva Natura 2000 linnuala kaitse-eesmärgiks olev liik, ning ka KMH aruandes (lk 105) on sedastatud, et „Tähelepanu väärrib Eestis väikesearvuline tõmmukajakas, kelle puhul tuulepargi potentsiaalses mõjutsoonis pesitseb 80% Eesti haudeasurkonnast.“. Seetõttu soovitame aruandes esitatud hinnanguid uuema teaduskirjanduse valguses täiendada, et oleks veelgi ühesemalt toodud välja meretuulepargi vähene mõju tõmmukajakale ning liigi kaitseks moodustatud Natura 2000 võrgustiku linnualadele. Näiteks soovitame viidata uuematele telemeetriaandmetele, mis kinnitavad, et tõmmukajakate hukkumisrisk on tuulepargis peaaegu olematu (Tjørnløv et al 2023²).

Peatükis 3.10.2 teostatud Riksu ranniku linnualaga seonduvas Natura asjakohases hindamises on järeldatud, et eksportkaabli paigaldamine alternatiiv 2 trassil meretuulepargist kuni rannajooneni (ehk käesoleva KMH objekt) toimub lühikese ajaperioodi jooksul ning sellega ei kaasne mõjusid (sh olulisi häiringuid) linnualale. Sama on märgitud ka peatükis 3.10.4 läbiviidud võrguühenduse rajamise kohta maismaal. Ehkki eksportkaablite paigaldamist maismaal ja merel käsitlevad erinevad menetlused, saab sisulise ehitustöö puhul olema eeldatavasti tegemist ühe tööga, mille käigus paigaldatakse kaablid rannavööndis nii merealal kui maismaal. Arendaja on lisa 4 (Tabeli 4-2 vastustes) maismaa kaablite paigaldamise kontekstis selgitanud, et tööde kestvus maismaal on tõenäoliselt mõned nädalad kuni üks kuu. Eelnevast lähtuvalt ei saa nõustuda aruande peatükkides 3.10.2 ja 3.10.4 esitatud väidetega, et eksportkaablite paigaldamisel on tegemist ajutise ja lühiajalise sündmusega ning nende töödega kaasneb üksnes episoodiline müra häiring (mis ei erine oluliselt hoiuala selles piirkonnas olemasolevatest häiringutest). Kaablite paigaldamise tööd linnuala rannavööndis (ning soovitavalt ka linnualaga külgnevalt alternatiiv 1 trassil) tuleb olemasolevate teadmiste kohaselt ajastada väljapoole lindude pesitsusperioodi (aprill-juuli). See aeg kattub osaliselt ka tabelis 7.2-2 välja pakutud kalastikule suunatud soovitusel.

KMH aruandes jääb ebaselgeks, mida tehakse vaivundamendi jaoks aukude puurimisel tekkiva pinnasega – palume täpsustada. Kui pinnas jääb tuuliku vundamendi ümbrusesse ning katab loodusliku elupaiga, kas sellisel juhul on tegemist vaid elupaiga häiringuga. Tuulikud tuleks paigaldada nii, et ka häiringuala ei ulatuks kõige olulisemale osale karidest (20 m madalamale) ning seda eriti juhul, kui osutub vajalikuks tuuliku ümber erosioonitõkendeid paigaldada.

KMH aruande avaliku väljapaneku raames esitatud Kliimaministeriumi seisukohas³ juhiti tähelepanu vajadusele eristada selgelt kohustuslikud leevendus- ja seiremeetmed ning võimalikud täiendavad meetmed, kaasa arvatud vastavates peatükkides kasutatavate sõnastuste terviklik ülevaatamine. Heakskiitmiseks esitatud aruande peatükis 7.2 on eristatud eksperdirühma poolt ette nähtud kohustuslikud leevendusmeetmed ja soovituslikud meetmed. Kohustuslikud leevendusmeetmed on esitatud tabelis 7.2-1 – nende leevendusmeetmete, mille rakendamine on eksperdirühma hinnangul kindlasti vajalik, eesmärk on vähendada või ära hoida oluline ebasoodne mõju. Juhime aga tähelepanu, et tabelis 7.2-1 on osa meetmeid siiski sõnastatud soovituslikuna (nt „Merepõhja süvistamisega seotud tegevused tuleb võimalusel ajastada /.../“; „Tuulikute asukohtadena eelistada alasid /.../“). Palume tabelis 7.2-1 toodud leevendusmeetmete sõnastust selles osas korrigeerida.

² Tjørnløv et al. 2023. Resolving Key Uncertainties of Seabird Flight and Avoidance Behaviours at Offshore Wind Farms. Final Report for the study period 2020-2021. Kättesaadav: <https://tethys.pnnl.gov/sites/default/files/publications/Tjornlov-et-al-2023.pdf>

³ 29.09.2023 kiri nr 7-12/23/3946-3

Tabelis 7.2-2 (lk 267) on ühe soovitusliku meetmena nimetatud „Võimalusel kavandada ühenduskaabli paigaldamine madalal merealal väljapoole kalade kudeperioodi 15. aprillist 15. juunini.“. Selleks, et vähendada mõjusid kalastikule, peaks seadma konkreetse tööde teostamise keeluaaja kohustusliku meetmena. Sealjuures ka aruande peatükis 3.8.4 ei ole märgitud, et ajalist piirangut tuleks rakendada üksnes võimalusel. Lisaks, Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituudi töö „Eeluuring Lääne-Saaremaa rannajärvede kudealade taastamiseks⁴” (2023) toob välja, et Pilguse lahe süsteem on oluline taastootmisala piirkonnas ning teeb ettepaneku keelata kalapüük Pilguse lahes (VEE3261010) teatud perioodil (1. märtsist 31. maini).

Tabelis 7.4-1 on toodud järgnev järeelseire meede: „Juhul, kui ühenduskaableid paigaldatakse vegetatsiooniperioodil, on vajalik paigaldamisel tekkiva heljumi leviku jälgimine reaalajas. Heljumipilve levikul väljaspoole kaablitrassi puhvertsooni (50 m välimistest kaablitest) sügavusvööndisse madalamale kui 6 m tuleks tööd peatada.“. Selguse huvides palume KMH aruandes täpsustada, mida on mõeldud vegetatsiooniperioodi all ning kuidas defineerida „heljumi pilv“. Näiteks, kas igasugusel heljumikontsentratsiooni tõusul tööde piirkonnast 50 m kaugusel tuleb tööd peatada. Meede on küll vajalik, kuid praeguses sõnastuses esineb meetme rakendatavuse osas ebaselgusi, mistõttu palume seda täpsustada. Lisaks, tööde peatamine on käsitletav leevendava meetmena ning see tuleks kanda ka aruande peatükki 7.2.

Seoses järelhindamisega märgime jätkuvalt, et KMH aruandes toodu näol on ennekõike tegemist järeelseire ja selle tulemuste analüüsi ning vajadusel asjakohaste leevendusmeetmete rakendamisega. Järelhindamine on oma olemuselt sellest laiem ega ole hetkel Eestis õiguslikult täpselt reguleeritud, vaid see vajab detailset väljatöötamist. Kavandatavaks tegevuseks vajalike tegevuslubade andmisel ja tingimuste määramisel tuleb lähtuda kehtivast korrast, sealhulgas tegevuslubade tingimustes määratakse ka seirega seonduv. Sellega tuleb edaspidi arvestada.

Peatükis 7.3, kus on koondatult esitatud teadmiste lüngad, on märgitud võrdlemisi suuri määramatusi seoses hinnangute andmisel linnustikule kui ka allveemüra hindamisel tehtud lihtsustavaid eeldusi; antud teadmiste lüngad on kajastatud ka vastavates sisupeatükkides (peatükid 3.5 ja 3.7). Antud valdkonnad on meretuulepargi rajamise ja toimimisega seotud valdkondadest ühed olulisemad ning seotud ka KMH raames tehtud Natura hindamiste sisu ja järeldustega. Tulenevalt Natura hindamises normiks olevast erakordselt kõrgest ettevaatusprintsipiist (mis väljendub nt Euroopa Kohtu otsuses C-127/02), on vajalik KMH aruandes märkida, kas välja toodud teadmiste lüngad võivad olla niivõrd olulised, et võivad mõjutada ka läbiviidud Natura hindamise sisu ja järeldusi.

Heakskiidetud KMH programm näeb ette, et KMH käigus analüüsitakse kavandatava tegevuse alternatiive võrdluses 0-alternatiiviga ehk merealal säilib olemasolev olukord ja meretuuleparki ei kavandata. KMH aruandes puudub aga sellekohane võrdlus, mistõttu tuleb aruannet täiendada.

Kõnealune KMH on algatatud arendaja esitatud hoonestusloa taotluse menetluse raames. Samas on aruandes selgitatud, et KMH koostamisel on eesmärgiks haldusmenetluskoormuse vähendamine, st et KMH tulemusi saaks võtta aluseks nii hoonestusloa kui edasiste meretuulepargi rajamiseks vajalike tegevuslubade (vee erikasutuse keskkonnaluba (veeluba) ja ehitusluba) andmisel ning vältida tulevikus dubleerivat KMH algatamist. Arvestades, et arendaja on esitanud 23.02.2024 Keskkonnaametile veeloa taotluse⁵ meretuulepargi rajamiseks, seejuures on heakskiitmiseks esitatud KMH aruanne osaks veeloa taotlusest (taotluse lisa 2), juhime tähelepanu ka veeloa taotlusega seonduvale. Veeluba taotletakse nii süvendamiseks, tahkete ainete paigutamiseks kui ka kaadamiseks. Selleks, et KMH aruanne oleks piisav veeloa andmise üle otsustamiseks, on oluline, et aruanne käsitleks kõiki vee erikasutuse liike (süvendamine, tahkete ainete paigutamine ja kaadamine) ning nendega kaasnevaid mõjusid. KMH aruandes ei ole selgelt

⁴ <https://keskkonnaamet.ee/media/6151/download>

⁵ Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 23.02.2024 menetluse nr M-127510 all

välja toodud, kas ja kuhu kaadatakse gravitatsioonivundamendi ja/või vaivundamendi aluse merepõhja ettevalmistamisel tekkiv pinnas ning kas kaadamisega kaasnevaid mõjusid on hinnatud.

Tehnilise märkusena palume aruandes parandada Kaugatoma-Lõu linnuala nimetus (õige on Kaugatoma-Lõu lahe linnuala). Lisaks, Kaugatoma-Lõu hoiuala paikneb Saaremaa vallas, mitte Salme vallas.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Birgit Parmas

keskkonnakorralduse ja kiirguse osakonna juhataja

elurikkuse ja keskkonnakaitse asekancleri ülesannetes

Teadmiseks: Keskkonnaamet, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet

Kaspar Anderson, 626 2990, kaspar.anderson@kliimaministeerium.ee

Margit Tennokene, 626 2889, margit.tennokene@kliimaministeerium.ee

Rainer Persidski, 626 2973, rainer.persidski@kliimaministeerium.ee